Vidas Daminaitis

Tyrinėjimai Vilniuje, Gaono g. Nr. 4 kieme

1997 m. PRI Vilniuje, Gaono g. Nr. 4 kieme, buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai. Ištirtas 230 m² plotas. Didžiojoje kiemo dalyje kultūrinis sluoksnis visiškai sunaikintas XX a. įrengiant įvairias inžinerines komunikacijas. Tik ŠV kiemo kampe surastas apie 2x2,5 m dydžio įdubęs akmenų grindinys. Grindinys grįstas 5x8, 6x8, 7x8, 5x10, 9x17, 12x18, 18x22 cm ir panašaus dydžio neapdorotais akmenimis. Jis gali būti datuojamas XVII a. pirmąja puse. Tai patvirtina ir ant grindinio rasta XVII a. Jono Kazimiero moneta. Po grindiniu aptikta buitinių atliekų duobė, kurioje buvo daug XIV–XVII a. datuojamų keramikos, koklių, stiklo šukių, gyvulių kaulų ir kitų buitinių atliekų. Didžiumą radinių sudarė XVII a. pirmąja puse datuojamos puodų, dubenų, keptuvių šukės. Dalį jų pavyko restauruoti. Kiemo Š pusėje, prie pastato korpuso, 40 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, atsidengė apie 1 m pločio arkinis pamatas. Pamatas mūrytas iš geltonų ir rausvų 6–6,2x14–14,5–15,6x29–30 cm dydžio plytų. Mūras rištas rausvu, rupiu su akmenukais kalkių skiediniu. Šį mūrą galima sieti su XVII a. antrojoje pusėje istoriniuose šaltiniuose minima pastato rekonstrukcija. Po XX a. pradžios akmenų grindiniu rasta daug gyvulių kaulų su pjaustymo žymėmis. Žemiau, molio su degėsiais sluoksnyje, aptikta daug sudegusių koklių nuolaužų. Šiuos koklius reikia sieti su gaisro metu sudegusia krosnimi. Vyrauja frontalūs kokliai, puošti žvaigždutėmis rombų formos akutėse ir įvairiu augaliniu ornamentu. Šiuos koklius galima datuoti XVI a. pabaiga. Tikriausiai pastatas, o kartu ir krosnis, sudegė 1655–1661 m. karo su Rusija metu.

Vidas Daminaitis

Excavations at 4 Gaono St., Vilnius

In 1997 in the courtyard at 4 Gaono St., Vilnius an area of 230 m² was excavated, where there was observed a stone paving, numerous items of pottery from the 14th–17th centuries, tile fragments and animal bones.

Gediminas Gendrėnas

1996 metų tyrinėjimai Vilniuje, Šv. Mykolo g. Nr. 8

Vilniuje, Šv. Mykolo g. Nr. 8, butų Nr. 2 ir 3 savininkai Virginija ir Kazimieras Mizgiriai, remontuodami ir restauruodami butus, numatė čia įrengti Gintaro galeriją. 1996 m. sausio mėnesį butuose buvo pradėti geologiniai tyrimai, 1996 m. kovo mėnesį jie peraugo į archeologinius tyrinėjimus. Šv. Mykolo g. Nr. 8 PRI tyrinėtas 70 m^2 plotas. Po patalpų grindimis aptiktas iki 4,2 m storio kultūrinis sluoksnis.

Archeologinių ir architektūros tyrinėjimų duomenimis, Šv. Mykolo g. namo Nr. 8 butai Nr. 2 ir 3 įrengti XVII a. pradžioje pastatytame baroko stiliaus name. Šis pastatas išmūrytas ant XVI–XVII a. renesansinių arkinių pamatų. Apie šį, XVII a. pradžioje statytą, gyvenamąjį namą žinių rašytiniuose šaltiniuose aptinkama nuo 1684 m.

Tyrinėjimų metu atkastos pirmosios bei vėlesnių laikotarpių šio pastato grindys, patikslintas pirminis patalpų planas, durų, krosnies bei virtuvės židinio vieta. Po ankstyviausiomis grindimis aptiktos dviejų medinių, per gaisrus sudegusių pastatų liekanos. Mediniuose pastatuose buvo molio aslos, stovėjo koklių krosnys. Aptikta XVI a. pirmąja puse–XVI a. viduriu datuojamų krosnių koklių, buitinės keramikos. Senesnis iš dviejų minėtųjų medinių pastatų pastatytas sklype, sugriovus keramikos dirbtuves. Išliko dviejų keramikos degimo krosnių fragmentai, ties krosnimis buvusios prieduobės, akmenų grindinys. Krosnių aplinkoje rasta dirbtuvėse gamintos buitinės keramikos, koklių. Krosnyse degti keramikos dirbiniai datuojami XV a. pabaiga–XVI a. pradžia. Krosnys pastatytos sklype susiformavus nuo 0,4–0,5 m iki 1,2 m storio kultūriniam sluoksniui. Jame rasta XIV–XV a. keramikos, kaulo ir metalo dirbinių, aptikta medinių pastatų pėdsakų.

Tyrinėjimų metu aptiktos XV a. pabaigos–XVI a. pradžios keramikos degimo krosnių liekanos šiuo metu konservuotos. Išsaugota keramikos dirbtuvių grindinio bei sklypo ankstyviausio kultūrinio sluoksnio dalis. Šie archeologijos radiniai, kartu su tyrinėtų keramikos dirbtuvių restauruotais gaminiais eksponuojami atidarytoje Gintaro galerijoje.